

ΕΜΠ Το Ίδρυμα που σέβεται τους αποφοίτους του

Γιατί ξεκινάμε με πρώτο αφιέρωμα στους αποφοίτους του Πολυτεχνείου της δεκαετίας του '30;

Είναι οι απόφοιτοι, οι οποίοι στήριξαν με τη δράση τους την Ελλάδα, στην εξαιρετικά δύσκολη περίοδο της μεταπολεμικής ανασυγκρότησής της και διατήρησαν διεθνώς την αίγλη του ΕΜΠ, σε υψηλά επίπεδα.

Αρχιτέκτονες, Πολιτικοί Μηχανικοί, Ηλεκτρολόγοι Μηχανολόγοι, Χημικοί και Τοπογράφοι της εποχής εκείνης, μιλούν με σεβασμό και υπερηφάνεια για το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Το ξετύλιγμα του παρελθόντος γίνεται σε όλες τις περιπτώσεις με αλθότητα και μεγαλοπρέπεια. Το Ίδρυμα δεσπόζει στις μνήμες, ως εμπνευστής και συμπορευτής, στη μακρά επιτυχημένη σταδιοδρομία των βετεράνων αποφοίτων.

Αν και το φωτογραφικό αρχείο είναι πενιχρό και καταστραμμένο από το χρόνο, η γλαφυρή περιγραφή, δίνει

καθαρές εικόνες ιστορικών στιγμών από τον πόλεμο του 1940 και έργων που κατασκευάστηκαν από διάσημους αποφοίτους του Πολυτεχνείου, όπως το μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη στην πλατεία Συντάγματος και οι πρώτες πολυκατοικίες δίπλα στα ανάκτορα. Είναι η θύμηση μιας άλλης Ελλάδας από τη σημερινή, με άλλες ανάγκες, με τους ανθόκηπους της γειτονιάς του Μουσείου, τους γνωστούς αποκριάτικους χορούς στο Ηράκλειο Κρήτης, με αγάπη για προσφορά στη γενέτειρα. Είναι η εποχή της οίγουρης επαγγελματικής αποκατάστασης και η εγγύηση μιας λαμπρής καριέρας για τους περισσότερους Πολυτεχνίτες της δεκαετίας του '30.

Ας δούμε τι έχουν να μας πουν οι απόφοιτοι του 1930 και 1932. (Στα επόμενα τεύχη θα φιλοξενήσουμε εικόνες από το 1933, 1934 και 1935).

Από την Ένωση Αποφοίτων ΕΜΠ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΥΚΟΥΛΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΜΠ (ΤΑΞΗ ΤΟΥ 1930)

Ψευδώνυμο: Μίμης ο Αμίμητος

Γεννήθηκε στην Ιεράπετρα της Κρήτης το 1908. Τα βασικά πρόσωπα της οικογένειας, ο πατέρας από το χωριό Κεντρί της Κρήτης, η μητέρα από την Αίγυπτο και ο Δεσπότης Ιεροσητείας, Αμβρόσιος, αδελφός του παππού, ο οποίος έμενε στο μοναστήρι "Αγιασμένος", 3 χλμ έξω από την Ιεράπετρα. Στην Κρήτη η οικογένεια παρέμεινε μέχρι το 1918. Οι γονείς διατηρούσαν τυπογραφείο και δημοσίευαν τις δικαστικές αποφάσεις του νησιού, στην εφημερίδα "Δικαστική". Οι εκλογές του 1920, με την ήττα του Βενιζέλου, φέρουν την οικογένεια Μαυροκουκουλάκη στην Αθήνα. Ένας αρχιμανδρίτης, φίλος του Δεσπότη και εξοριστός από τη Λέρο, συνεργάζεται με την οικογένεια στο τυπογραφείο των οδών Μπενάκη (τότε οδός Προαστίου) και Γαμβέττα. Όταν οι νικηφόρες εκλογές του Βενιζέλου, τον επόμενο χρόνο, μεταφέρουν τον πατέρα στη Σάμο, η οικογένεια δεν ακολουθεί και παραμένει στην Αθήνα φιλοξενούμενη του αρχιμανδρίτη, στο Μετόχι του Αγ. Τάφου, στην Πλάκα.

Με την επανάσταση του 1922 και τον ερχομό των προσφύγων, τα σχολικά μαθήματα διεξάγονται, κυρίως, στον

γυναικωνίτη της Μητρόπολης.

Ο νεαρός Μαυροκουκουλάκης έχει ήδη αποφασίσει να ακολουθήσει σπουδές μηχανικού και επιστρέφει στην Ιεράπετρα για να τελειώσει, χωρίς άλλες καθυστερήσεις, τον τελευταίο χρόνο του Γυμνασίου. Η επάνοδος στην Αθήνα έχει άμεσο στόχο την προετοιμασία για τις εισαγωγικές εξετάσεις του Πολυτεχνείου, γι αυτό και εγγράφεται στο Φροντιστήριο του «Τσαλαβούτα». Συνειδητοποιεί ότι οι πιθανότητες επιτυχίας στο Πολυτεχνείο, με φροντιστηριακή προετοιμασία μόνον ενός έτους, είναι ελάχιστες, και δεδομένου ότι τα οικονομικά της οικογένειας δεν επέτρεπαν καθυστερήσεις, εγγράφεται στο Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου και στη Σχολή ABC στο Παρίσι, με προοπτική την παράλληλη φοίτηση εξ αποστάσεως, μετά την προσδοκώμενη επιτυχία στο Πολυτεχνείο. Οι εισαγωγικές εξετάσεις στο Ε.Μ.Π. ήταν πράγματι επιτυχείς και το 1924, τη χρονιά που ανέλαβε πρύτανης του Ιδρύματος ο καθηγητής Δ. Λαμπαδάριος, μετά το θάνατο του Άγγελου Γκίνη, βρίσκει το νεαρό Δημήτριο Μαυροκουκουλάκη, πρωτοετή φοιτητή του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών.

Το Πολυτεχνείο το 1924

Η φοίτηση ήταν δωρεάν. Οι πέντε Σχολές που λειτουργούσαν, είχαν κοινή φοίτηση στο πρώτο έτος, τη λεγόμενη Προπαιδευτική. Τα ονόματα των καθηγητών, που πρωτοέρχονται στη μνήμη, είναι εκείνα των Ν. Γεννηματά - καθ. Μαθηματικών, Ν. Κιτσίκη - καθ. Στατιστικής, Γ. Μαλιέζου - καθ. Μηχανολογίας, Κ. Μαλιέζου - καθ. Πειραματικής Φυσικής και Σ. Νομικού - καθ. Οδοποιίας.

Σοβαρότητα και πειθαρχία ήταν τα χαρακτηριστικά της πολυτεχνειακής κοινότητας. Εν τούτοις, ο καθ. Νομικός, φαίνεται πως διατηρούσε μια ιδιαίτερη σχέση με τους φοιτητές. Χαρακτηριστικά θυμάται ο κ. Μαυροκουκουλάκης... "ο καθηγητής Νομικός εθεάθη να τον κυνηγά, μια ημέρα, ένας φοιτητής στους διαδρόμους!"...

Ο καθ. Σ. Νομικός, ήταν ιδιοκτήτης και διευθυντής της

μεγαλύτερης κατασκευαστικής εταιρείας «ΕΡΤΟΝ» εκείνης της εποχής, με γραφεία στην οδό Ανδρέα Λότου 5.

Οι καθηγητές, οι περισσότεροι με σπουδές στη Γερμανία, ήταν εξαιρετικοί, ο καθένας στον τομέα του, αφοσιωμένοι ολοκληρωτικά στο λειτούργημα του ακαδημαϊκού και σπανίως στην άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος.

...«Ο καθ. Γεννηματάς έλεγε μεταξύ άλλων: δύο είναι οι μεγάλοι Μαθηματικοί, ο έτερος ευρίσκεται εις την Βιέννη»!

Λόγω των σπουδών τους στη Γερμανία, πολλοί καθηγητές χρησιμοποιούσαν γερμανικά συγγράμματα, από τα οποία κρατούσαν σημειώσεις οι φοιτητές. Η γνώση της γερμανικής γλώσσας ήταν απαραίτητη και διδασκόταν στο Πολυτεχνείο από δύο Γερμανούς καθηγητές, την Anna Janitschek και τον Kischeriski.

Από την Προπαιδευτική κώλας, ξεχώρισαν δύο εξαιρέτοι συνάδελφοι: ο Δημήτριος Δίγκας, ο οποίος διέπρεψε ως μαθηματικός στη Βιέννη και ο Αχιλλέας Παπαλέτρου, ως καθηγητής στο Παρίσι.

Στο δεύτερο έτος φοίτησης, ο νεαρός φοιτητής Δημήτριος Μαυροκουκουλάκης, εκδίδει το χειρόγραφο βιβλίο του "Τα Μεταλλευτικά Έργα", με ιδιόχειρα σχέδιά του, χρησιμοποιώντας γερμανική βιβλιογραφία. Το βιβλίο εκδόθηκε από το Λιθογραφείο Πετρή.

Και οι αναμνήσεις του Δ. Μαυροκουκουλάκη δεν τελειώνουν: ... "Με τους πιο αγαπητούς φίλους και συναδέλφους, τον Ξανθουδάκη και τον Κόλλια, ο οποίος σκοτώθηκε στα Δεκεμβριανά, πίναμε μύρα στον Σφινκάκη, δίπλα στον Ελευθερονδάκη, όπου κριτικάραμε τους καθηγητές μας, μοιραζόμασταν τους προβληματισμούς μας για το μέλλον και αστειεύμασταν. Ήμουν πάντοτε χιονμορίστας, με το ψευδώνυμο Μίμης ο Αμίμητος, όπως με έλεγε η παρέα κατά την ανέκδοτη ομώνυμη στήλη της εφημερίδας Βραδινή, και μανιώδης χορευτής στο χοροδιδασκαλείο των καθηγητών Αφών Καλιμκεράκη»...

Και οι μνήμες έντονες πλέον, μεταφέρονται από το ένα θέμα στο άλλο:

... "Σε έναν έντονο προβληματισμό επαγγελματικής αποκατάστασης, και καθώς περνούσαμε οι τρεις φίλοι μπροστά από την μεγάλη εταιρεία "Η&Δ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΙ", αποφάσισα, εκείνη τη στιγμή, να συστηθώ στον διευθυντή της εταιρείας, Μπαρμπαλιά Γεωργόπουλο ως μέλλον απόφοιτος του ΕΜΠ. Εκείνος, μου ανέθεσε αμέσως την πρώτη έμμισθη επί-

βλεψη έργου, "επιμήκυνση λιμένος Σάμου", αντί 8.000 δρχ, αφού προηγουμένως μου υπαγόρευε ένα δωδεκάλογο αξιών και συμβουλών, τον οποίο πήρα μαζί μου και τον χρησιμοποίησα σε όλη την μετέπειτα σταδιοδρομία μου"...

Γελοιογραφία του φοιτητή Δίγκα που σατυρίζει τους καθηγητές Γεννηματά και Τσαλαβούτα εν ώρα διδασκαλίας

Το 1928 ανατέθηκε στην φοιτητική ομάδα του Δ. Μαυροκουκουλάκη η άσκηση της τοπογραφικής μελέτης της παρθένας ακόμα Κηφισιάς

Το 1929 η εκδρομή της Σχολής έγινε στο μεγάλο σεισμό Κορίνθου Λουτρακίου. Στα αντισεισμικά αυτά έργα απορροφήθηκαν πολλοί από τους συναδέλφους.

Η Επαγγελματική σταδιοδρομία

Το 1930 έρχεται το πολυπόθητο πτυχίο του Μηχανικού, το οποίο ανοίγει το δρόμο για μια επιτυχημένη καριέρα. Από τον Αγ. Νικόλαο Κρήτης, έρχεται αμέσως ο διορισμός στο "Ταμείο Επαρχιακής Οδοποιίας" και η ανάθεση της μελέτης του λιμένος Αγ. Νικολάου. Παράλληλα, κινείται με την ιδιότητα του μοναδικού μηχανικού στο Νομό Λασιθίου. Στα έργα του συγκαταλέγονται οδοποιίες, σπίτια, εκκλησίες, λιμενικά. Μέχρι το 1950 ασχολείται αποκλειστικά με την Κρήτη.

... "Οι χρονιές 1935, 1936 και 1937 είναι αξέχαστες: Η

αλματώδης άνοδος της καριέρας, οι αποκριάτικοι χοροί της Κρήτης, με παρούσες διασημότητες, το πρώτο μου αυτοκίνητο, ανάμεσα στα επτά που κυκλοφορούσαν στο Ηράκλειο"...

Σε ένα οικοπέδο 1000 τμ με καταπληκτική θέα και σχέδια οικοδόμησης του διάσημου αρχιτέκτονα Ισαάκ Σαφόρτα, χτίζει το σπίτι του ο Δημήτρης Μαυροκουκουλάκης και ξεκινά την δική του οικογένεια. Μεσολαβεί η περίοδος του πολέμου του 1940, όπου όλα αδρανούν. Ο πόλεμος τελειώνει και η μόνη περιουσία της

οικογένειας είναι 400 οκάδες λάδι. Οι ανάγκες της οικογένειας μεγάλες, ενώ έργα δεν είχαν ανακοινωθεί ακόμη από το Υπουργείο. Η εφευρετικότητα, η καλλιτεχνική φλέβα και η έμφυτη αισιοδοξία του Δ.Μ. δίδουν τη λύση. Καλεί το φίλο του Γιάννη, έναν τενεκετζή, με τον οποίο είχε συνεργαστεί στην εργολαβία αποπεράτωσης φυλακών Αλικαρνασσού. Ο Δημήτρης Μαυροκουκουλάκης, σχεδιάζει παιδικά παιχνίδια, ο φίλος-Γιάννης τα κόβει σε τενεκέ, η σύζυγος τα χρωματίζει και σε μικρό χρονικό διάστημα, η αγορά του Ηρακλείου γεμίζει από πρωτότυπα παιδικά παιχνίδια. Η δραστηριότητα αυτή τονώνει οικονομικά την οικογένεια μέχρι την ανάθεση του πρώτου μεταπολεμικού έργου. Αργότερα, δύο μεγάλα έργα από το Υπουργείο Ανοικοδομήσεως (σχέδια 80 πόλεων και χωριών της Κρήτης) δίδουν ξανά τη μεγάλη ώθηση για μια νέα λαμπρή καριέρα

...*"Υπήρξε αρίστη η συνεργασία μου με τα Υπουργεία"*... επισφραγίζει ο ίδιος.

Κάπου εδώ, χρονικά, είναι που γεννιέται η επιθυμία να επεκταθεί και στην Αθήνα.

Η μετάβαση έγινε προοδευτικά. Ενώ βασικός εργοδότης συνεχίζει να είναι η Κρήτη, αρχίζει να αναλαμβάνει έργα στο γραφείο του επί της οδού Πανεπιστημίου 39, στη Στοά της Πρωίας και αγοράζει μια κλασική αθηναϊκή μονοκατοικία επί των οδών Ασκληπιού και Κομνηνών, όπου κατοικεί μέχρι σήμερα. Το 1953, μετά τους μεγάλους σεισμούς της Κεφαλλονιάς ... *"ανάμεσα στις σωρούς στο Αργοστόλι, όπου μόνο το καμπαναριό είχε απομείνει, υπό δραματικές συνθήκες"*... ανέλαβε τις μελέτες ανοικοδόμησης 15 πόλεων και χωριών.

Παράλληλα, η συμμετοχή του σε διαγωνισμούς, έφερε διακρίσεις και αναθέσεις μεγάλων έργων: ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΦΑΓΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, 3ο βραβείο, ΜΕΛΕΤΗ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ 50 ΤΟΝΩΝ ΣΤΑΦΙΔΑΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΣ, Πανελλήνιος διαγωνισμός, 3 διπλώματα ευερεσυχίας.

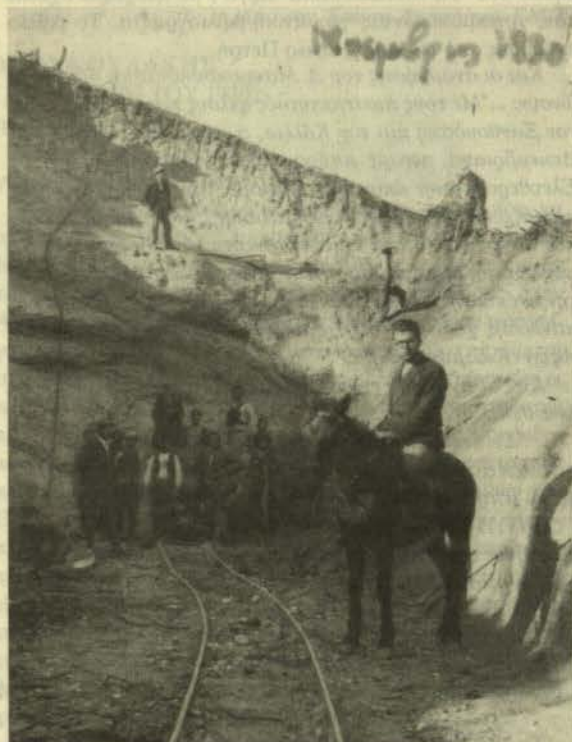
...*"μου φάγαν το βραβείο ... αλλά μου ανέθεσαν το έργο"* χαριτολογεί ο κ. Μαυροκουκουλάκης

Από το 1960, μεταξύ πολλών έργων, ξεχωρίζει ο ίδιος : 1960, Υδραγωγεία Μάλλια-Ηρακλείου και Εφαρμογή σχεδίου πόλεως Αργοστολίου, 1962, Κάμπος των Σερρών, οδός Αθηνών-Λαμίας, 1965, Δαφνέδες-Ηράκλειο, 1973, Εγνατία, 1979, Α/δ Χρυσούπολης, 1981, Μελέτη Χανίων, 1983 Κτηματολόγιο Σάμου, 1984, Γούρνες-Χερσονήσου, η τελευταία δουλειά με την οποία έκλεισε η επαγγελματική του δραστηριότητα.

-*"Θέλεις τη σκέψη μου εν κατακλείδι όλων αυτών; ρωτάει ο ίδιος. Δεν το κάνω για να βγάλω λεφτά. Κάνω ό,τι πρέπει, όσο μπορώ, αρκεί να μην είναι μόνο αντικείμενο το χρήμα. Κι έτσι δεν τα κατάφερα να κάνω περιουσία! Μου 'θταν περιπτώσεις να κάνω λεφτά, εγώ δεν μπόρεσα! Είχα πρωτοποριακές ιδέες για την εποχή μου, έκανα μελέτες για την προστασία του περιβάλλοντος, έχω χειρόγραφα λεξικά 5 ξένων γλωσσών, με συλλεκτική αξία, όπως με ενημερώνουν φίλοι και συνάδελφοι. Είμαι συλλέκτης νομισμάτων, χαρτονομισμάτων, γραμματοσήμων, φωτογραφικών αρχείων και τα δωρίζω για να μην μείνουν στα συρτάρια μου...*

Την βιβλιοθήκη μου την αφήνω στις Βιβλιοθήκες της Ιεράπετρας και του Αγίου Νικολάου, ενώ πρόσφατα δώρισα μια μεγάλη συλλογή παλαιών επαγγελματικών εργαλείων μέτρησης, στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης. Εκείνο που δεν συγχωρώ στον εαυτό μου, είναι που δεν έχω μελετήσει αρχαίους κλασικούς συγγραφείς και την ελληνική και

παγκόσμια Ιστορία σε βάθος. Δεν φτάνει να ξέρεις την τέχνη σου"...

Ο Δημήτριος Μαυροκουκουλάκης, στα 90 του χρόνια, συνεχίζει να διαβάζει, να συλλέγει, να ενημερώνεται, να γελά εκ βάθους ψυχής. Η απλότητα, η συνέπεια, η σωστή συνεργασία, η φιλοξενία του στο ξετύλιγμα του παρελθόντος, με ειλικρίνεια και αυτοκριτική, είναι η δική μας εικόνα του απόφοιτου "Μίμη Αμίμητου"...

Το καλοκαίρι του 1929 και λίγο πριν αρχίσουν τα μαθήματα του τελευταίου έτους, η εταιρεία Η&Δ Γεωργόπουλοι αναθέτει στον Δημήτριο Μαυροκουκουλάκη, τη μελέτη της Σιδηροδρομικής Γραμμής Κалаμπάκας-Βέροιας

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΜΠ (ΤΑΞΗ ΤΟΥ 1932)

...Στο Πολυτεχνείο οι μηχανικοί είχαν συνηθίσει να μελετούν τα ζητήματα κατά ένα ορθολογικό τρόπο και να βρίσκουν λύση...

Γεννήθηκε στην Τρίπολη Αρκαδίας, στις 26 Απριλίου του 1910. Ο πατέρας ήταν χειρουργός γιατρός, με σπουδές στο ελληνικό Πανεπιστήμιο και μετεκπαίδευση τεσσάρων χρόνων στο Παρίσι. Η μητέρα, Ρεγγίνα Αννίνου, ήταν από μεγάλη οικογένεια της Κεφαλλονιάς, κόρη συμβολαιογράφου. Τα πρώτα μαθητικά χρόνια του Κωνσταντίνου Παπαθεοδοσίου μέχρι και το Γυμνάσιο, περνάνε πολύ απλά στην Τρίπολη. Σε ηλικία 17 ετών, ο νεαρός Κωνσταντίνος, ενάντια στην παράδοση της οικογένειας που θέλει και τους δύο γιούς γιατρούς, έλκεται από την τέχνη του μηχανικού και από την δυσκολία των εισαγωγικών εξετάσεων του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, στις οποίες και πετυχαίνει το 1927.

...*Οι εξετάσεις ήταν πράγματι πολύ δύσκολες. Λάβαμε μέρος 1560 νεαροί και επιτύχαμε στη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών 63, δηλαδή 1 στους 25*" θυμάται ο κ. Κ.Π. "Από

Τα φοιτητικά χρόνια

Στη συμβολή των οδών Πατησίων και Στουρνάρα, ήταν η Σχολή Πολιτικών Μηχανικών. Η συνεργασία μεταξύ των φοιτητών ήταν απαραίτητη. Οι φοιτητές αντέγραφαν ολόκληρα κεφάλαια από τα συγγράμματα των καθηγητών και μοιράζονταν τις σημειώσεις μεταξύ τους.

...*Στο Πολυτεχνείο οι μηχανικοί είχαν συνηθίσει να μελετούν τα ζητήματα κατά έναν ορθολογικό τρόπο και να βρίσκουν την ορθή λύση. Η "μέθοδος ορθολογιστικής λύσεως των διαφόρων συστημάτων", με βοήθησε σε όλη την πορεία του ελεύθερου επαγγέλματος. Όταν αποφοίτησα από το Ε.Μ.Π., είχα αποκομίσει τεχνική γνώση για τεχνικά προβλήματα και για την επίλυση ζητημάτων μη τεχνικής υφής, διδάχθηκα να συλλέγω όλα τα στοιχεία, να συνθέτω και να δίνω λύση. Γι αυτό ακριβώς, οι "τεχνοκράτες", όπως συνηθίζεται να λέγονται σήμερα, είναι κατάλληλοι και για τη διοίκηση, διότι έχουν την ικανότητα να κάνουν ανάλυση*

την αρχή, η απόφασή μου ήταν να εργαστώ ένα μικρό χρονικό διάστημα ως μισθωτός, σε διάφορες ενδιαφέρουσες εργασίες, για να αποκτήσω την απαραίτητη πείρα, ώστε να συνεχίσω πλέον μόνος μου".

Ως σπουδαστής ακόμη του Πολυτεχνείου, εργαζόταν κατά τις θερινές διακοπές στην εταιρεία οδοποιίας ΓΕΤΕ Αφοι Αργυρόπουλοι, η οποία είχε αναλάβει την κατασκευή και συντήρηση ενός μεγάλου μέρους των ελληνικών οδών.

Εργάστηκε ως βοηθός, άλλοτε του Ζαχαρία Αργυρόπουλου και άλλοτε του Μιχαήλ Αβέρωφ, αδελφού του υπουργού Ενόχου Αβέρωφ. Με αυτό τον τρόπο, απέκτησε πείρα στην οδοποιία. Την ίδια περίοδο, έλαβε μέρος στην κατασκευή των δύο μεγάλων τοξοτών γεφυρών του Αγ. Νικολάου και του Αγ. Πέτρου της οδού Τριπόλεως-Κυνοουρίας.

και σύνθεση. Κάτι πολύ σημαντικό για όλο το φάσμα της ζωής. Όλοι οι μηχανικοί του ΕΜΠ στην εποχή μου, υιοθετούσαν τη σκέψη αυτή".

Τα φοιτητικά χρόνια δέθηκαν και με ξένοιαστες στιγμές...*Θυμάμαι τη διασκέδαση των φοιτητικών μου χρόνων. Απέναντι από το Ε.Μ.Π. υπήρχε το καφενείο Αντιμετσόβιο, για όσους έπαιζαν χαρτιά και το υλόγειο καμπαρέ "Στρέλνα", με χορό και τραγούδια ρώσικα για τους πιο βραδινούς τύπους. Στην ταβέρνα "Το Μενίδι", εκεί που είναι σήμερα το Υπουργείο Εμπορίου, για δύο τρία χρόνια πήγαινα με το φίλο μου Πουρναρά, και το Γερμανό Fritz Romerenke, υπάλληλο του Ελευθερουδάκη (γωνία Στάδιον και Καραγεώργη Σερβίας). Εκεί εξασκούσαμε τα γερμανικά που μας μάθαινε ο Kitcheriski στο Πολυτεχνείο και έτσι, διασκεδάζοντας, κάναμε τη γερμανική, μητρική μας γλώσσα "...*

Η επαγγελματική σταδιοδρομία

Μετά την αποφοίτησή του από το Ε.Μ.Π., ο κ. Παπαθεοδοσίου εργάστηκε αμέσως, από το καλοκαίρι του 1932, ως προϊστάμενος μηχανικός των κοινοτήτων Αττικοβοιωτίας (τότε ο νομός περιελάμβανε και τις κοινότητες Θήβας και Λαμβιδιάς). Το 1935, οικογενειακές υποχρεώσεις, μετά το θάνατο του πατέρα του, τον καλούν να συμπαρασταθεί στη μητέρα του και τις δύο ανύπανδρες αδελφές του στην Τρίπολη, όπου διορίστηκε μηχανικός του Δήμου Τριπόλεως. Με μελέτη εγκεκριμένη από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων, κατασκεύασε μεγάλο μέρος των υπονόμων της Τρίπολης, λαμβάνοντας υπόψη τις καιρικές ιδιαιτερότητες της περιοχής και δίνοντας αυτοσχέδιες λύσεις στα προβλήματα υλοποίησης, που προέκυπταν κατά την πορεία του έργου. Στο έργο αυτό χρησιμοποίησε 200

εργάτες ημερησίως.

...*Όμως η Αθήνα πάντοτε με τραβούσε και φάνταζε ως μια εξαιρετική ευκαιρία σταδιοδρομίας για μένα*"...

Έτσι, το 1938 εγκαθίσταται οριστικά στην Αθήνα και ξεκινά την αγορά εκτάσεων και κατασκευές κατοικιών. Ιδρύει παράλληλα τη Σχολή Εργοδηγών "Ο Τέκτων", στο Μέγαρο Εμποροϋπαλλήλων, κοντά στη Μητρόπολη, με 50 περίπου μαθητές και βοηθητικό διδακτικό προσωπικό, αποφοίτους πολιτικούς μηχανικούς.

Το 1940 σταματά τα πάντα ο ελληνο-ιταλικός πόλεμος. ...*Επιστρατεύθηκα και έλαβα μέρος στην Αλβανία, ως αξιωματικός του μηχανικού, στο μέτωπο. Το 1941, μετά την είσοδο των Γερμανών στην Ελλάδα από τα σχορά της Μακεδονίας, κατά την οπισθοχώρηση του ελληνικού στρα-*

τού από την Αλβανία, που διατάχθηκε και έγινε με μεγάλη τάξη, το επιτελείο του στρατού με απέσπασε στην 17η μεραρχία, στην οποία ανέλαβα, με μικρό απόσπασμα από 45 στρατιώτες, να οπισθοχωρήσω τελευταίος και να καταστρέψω 3 γέφυρες επί του Αΐου ποταμού"...

Ο κ. Παπαθεοδοσίου, αναφέρεται σε πολλά ιστορικά

γεγονότα, με ζωηρές αναμνήσεις από τις ημέρες εκείνες. Είναι φανερό ότι η σταθερή προσωπικότητά του, που τον έκανε να ξεχωρίσει ακόμα και μέσα από τις αντίξοες συνθήκες του πολέμου, ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο, με αγάπη για προσφορά στην πατρίδα και επιμονή με συνέπεια στην αποπεράτωση των αποστολών.

Αθήνα - Νέο ξεκίνημα μετά τον πόλεμο

" Το εμπορικό κέντρο της Αθήνας, μέχρι το 1945, ήταν η γειτονιά του Μουσείου. Από την πλατεία "Αγάμων" μέχρι το τέarma Πατησίων, ήταν απέραντα περιβόλια. Εκεί οι ανθοπώλες είχαν τα κτήματά τους και τα λουλουδία του Φλεριανού κοσμούσαν όλη την ευρύτερη περιοχή. Παλαιότερα, το εμπορικό κέντρο οριζόταν από τις οδούς Αιόλου και Ερμού, αργότερα μεταφέρθηκε στην Ομόνοια, προχώρησε από Πανεπιστημίου και Σταδίου έως το Σύνταγμα και αργότερα από τη λεωφόρο Κηφισιάς (1960 και μετά) στην Κηφισιά. Στον πλάτανο της Κηφισιάς (γύρω στο 1955), στην σημερινή πλατεία της Κηφισιάς, τα οικόπεδα κοστολογούνταν, μιάμιση χροσή λίρα το τετραγωνικό μέτρο"...

Το 1947, μετά τον πόλεμο, κατασκεύασε την πρώτη του μεταπολεμική πολυκατοικία. Βασικός συνεργάτης του σε όλη την επαγγελματική του σταδιοδρομία υπήρξε ο Σκάγιαννης, πολιτικός μηχανικός ΕΜΠ, απόφοιτος 1925. Μεταξύ άλλων σπουδαίων έργων του, συγκαταλέγεται και το μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτου στην πλατεία Συντάγματος.

Η συνεργασία των δύο αποφοίτων ΕΜΠ, ξεκίνησε με την οικοδόμηση του οικοπέδου στις οδούς Σωκράτους 56 και Ξούθου, στην περιοχή Ομονοίας. Μέχρι τη συνταξιοδότησή τους το 1975, κατασκεύασαν πολλές μεγάλες και κεντρικές πολυκατοικίες,

"... Η συνέπεια στις συμφωνίες και στις συναλλαγές με τους συνεργάτες μας αφενός και η γνώση του αντικείμενου, με διάθεση για εργασία αφετέρου, υπήρξαν τα μυστικά μιας εξαιρετικά επιτυχημένης σταδιοδρομίας" ... επισημαίνει ο κ. Παπαθεοδοσίου.

"...Μεταξύ των επιτυχημένων δραστηριοτήτων μας εκείνης της εποχής, ήταν η αγορά του πρώην Αυλαρχείου των Ανακτόρων από τον Βασιλιά Παύλο, στην οδό Βασ.Γεωργίου Β' 6, όπου κατασκευάσαμε πολυτελή πολυκατοικία, με σχέδια του γνωστού αρχιτέκτονα Εμμανουήλ Βουρέκα (γνωστός και από την κατασκευή του ξενοδοχείου Χίλων)"...

Άλλες πολυκατοικίες, που έχει κατασκευάσει είναι:

- Σταδίου 48 και Σανταρόζα 3, που συνδέονται μεταξύ τους με στοά,

- Πατησίων 4, με στοά προς την Πανεπιστημίου, εκεί

όπου στεγάζεται σήμερα το φαρμακείο Μαρινόπουλος (95 χρόνια στην περιοχή Ομονοίας). Η ψηφιδωτή επένδυση της πολυκατοικίας, έγινε με ψηφίδες που έφεραν από την Ιταλία.

- Σπενσίπου και Χάριτος, περιοχή Κολωνακίου,

- Σταδίου 50, σε οικόπεδο κατοχής του (1.150 μέτρα, με προσοψη 30 μ επί της οδού Σταδίου, άλλοτε Θέατρο "ΚΑΒΑ"), πρόκειται σύντομα να ανεγερθεί πολυκατοικία με στοά δύο εξόδων, στις οδούς Πανεπιστημίου και Σταδίου.

Στην κατασκευή των κεντρικών κτιρίων καταστημάτων και γραφείων, κύριος συνεργάτης αρχιτέκτονας, ήταν ο καθηγητής της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πολυτεχνείου, Θουκ. Βαλεντής, με τον οποίο επισκέπτονταν την ετήσια διεθνή έκθεση BIENALE DI MILANO, για να ενημερωθούν πάνω στις τελευταίες εξελίξεις της τεχνικής κατασκευής οικοδομών με καινούργια υλικά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αφού έστειλαν τον σιδηρουργό Παχνά στο εργοστάσιο της Ιταλίας για να μάθει την τεχνική, έφεραν στην Αθήνα τα αλουμινένια κουφώματα στις οικοδομές (γύρω στο 1956).

Μέσα από τη μακρόχρονη πείρα του στο επάγγελμα του μηχανικού, ο κ. Παπαθεοδοσίου, παρατηρεί και σχολιάζει την ανεργία που πλείττει το επάγγελμα σήμερα.

"...Στη σημερινή δύσκολη αγορά εργασίας, ίσως ο ανξημμένος αριθμός αποφοίτων από τα ελληνικά πολυτεχνεία και τα ιδρύματα του εξωτερικού, να ευθύνεται κατά ένα μεγάλο μέρος για την ανεργία των νέων μηχανικών. Θα ήθελα να τονίσω όμως, τη σημασία της διάθεσης για εργασία και δημιουργία. Οι νέοι πρέπει να κινήσουν τη δουλειά. Η εμπειρία μου λέει ότι, η δουλειά δεν θα σου χτυπήσει την πόρτα"...

Σήμερα ο κ. Παπαθεοδοσίου, απολαμβάνει τις σωστές επιλογές του παρελθόντος - βρασιμένες στον ορθό τρόπο σκέψης που του κληροδότησε το Πολυτεχνείο, όπως ο ίδιος λέει - και συνεχίζει ενεργά τη ζωή του, πλαισιωμένος από τις δύο αγαπημένες του κόρες, Εύη και Σοφία. Από το μπαλκόνι του διαμερισμάτος του (οδός Ραβινέ 58, δίπλα στο ΝΙΜΙΤΣ), θαυμάζει την αγαπημένη του πόλη, την Αθήνα (δυστυχώς χωρίς τα περιβόλια και τους ανθόκηπους του Φλεριανού).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ-ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΣ ΕΜΠ (ΤΑΞΗ ΤΟΥ 1932)

«Η εφημερίς μας θεωρεί υποχρέωσή της να σημειώσει, ότι στον ενάμιση αιώνα του ελεύθερου βίου του Ναυπλίου μόνο σ' αυτή τη θητεία του κ. Δημητρίου Μανουσάκη έγιναν έργα κοσμογονικά που διπλασίασαν τον ζωτικό χώρο και άνοιξαν ευρεία προοπτική για το μέλλον. . .» (Εφημ. Αργοναυπλία 15-2-'85)

Γεννήθηκε στην Ασίνη Ναυπλίας στις 12 Φεβρουαρίου 1910. Φοίτησε στο Δημοτικό Σχολείο Ασίνης και στη συνέχεια, στο Σχολαρχείο - Γυμνάσιο του Ναυπλίου και το 1927 πέτυχε στις εισαγωγικές εξετάσεις της Σχολής Μηχανολόγων-Ηλεκτρολόγων του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου.

Αμέσως μετά την αποφοίτησή του, κατετάγη στο Πολεμικό Ναυτικό, όπου υπηρέτησε τη θητεία του ως αρχικελευστής Ηλεκτρολόγος - Μηχανικός.

Πρώτος εργοδότης και καθοριστικός, υπήρξε η εταιρεία Κονσερβοποιίας "ΚΥΚΝΟΣ". Τον Απρίλιο του 1934, προσελήφθη ως υπεύθυνος Μηχανολόγος - Ηλεκτρολόγος. Στις υπηρεσίες της εταιρείας έμεινε απόλυτα πιστός, από τη θέση του νεαρού πρωτοπροσληφθέντα μηχανικού, ως τη θέση του Προέδρου και Γενικού Διευθυντού της εταιρείας, που κατέχει σήμερα.

Μόνη διακοπή στην πορεία αυτή, υπήρξε η κλήση του από το Πολεμικό Ναυτικό, όπου υπηρέτησε ως έφεδρος σημαοφόρος στο αντιαεροπορικό πυροβολικό, στον πόλεμο του

1940.

Όταν μετά τον πόλεμο επανήλθε στην εταιρεία "ΚΥΚΝΟΣ", ανέλαβε την τεχνική διεύθυνση της εταιρείας και το 1949 ανέλαβε Διευθύνων Σύμβουλος, με τον τότε Διευθύνοντα Σύμβουλο Ιωάννη Παπαντωνίου.

...«Ήταν ο δυναμισμός της εποχής, οι γνώσεις από το Ε.Μ.Π. και η διάθεση για δημιουργία που με ώθησαν να εισηγηθώ, ως υπεύθυνος τεχνικός, στο Διοικητικό Συμβούλιο, τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση της εταιρείας. Το 1960 αγοράσαμε την εταιρεία ΑΡΓΟΛΙΚΗ. Το 1963 έπειτα από έρευνα σε διάφορες περιοχές της Ελλάδος, προχωρήσαμε στη δημιουργία του 4ου Εργοστασίου της εταιρείας στην περιοχή της Ηλείας, αρχικής δυναμικότητας 150 τόννων ντομάτας το 24ωρο και σημερινής 2.500 τόννων το 24ωρο.

Το εργοστάσιο αυτό έχει εξοπλιστεί με τα πλέον σύγχρονα μηχανήματα, αποτελεί δε μία από τις πιο σύγχρονες μονάδες της Ευρώπης, με διάθεση προϊόντων στις πλέον εξελιγμένες χώρες του κόσμου. "...

Προσφορά στη γενέτειρα

Παράλληλα με τη δραστηριότητά του στον ιδιωτικό τομέα, ο κ. Μανουσάκης ενδιαφέρθηκε για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του Ναυπλίου και ασχολήθηκε ενεργά με τα κοινά.

Ο Δήμος Ναυπλίου τον εξέλεξε εκπρόσωπό του το 1970 στη Λιμενική Επιτροπή Ναυπλίου, στην οποία προήδρευσε μέχρι το 1984. Στο διάστημα αυτό έγιναν τα κύρια Λιμενικά Έργα του Εμπορικού και του Τουριστικού λιμένα Ναυπλίου, τα λιμενικά έργα Τολού, Π. Επιδάουρου και Νέας Κίου, καθώς και άλλα βελτιωτικά έργα.

Το 1990-1993, ως πρόεδρος του Λιμενικού Ταμείου

Αργολίδας, ασχολήθηκε με την κατασκευή έργων ασφαλίστευσης και φωτισμού όλου του Λιμενικού χώρου.

Χαρακτηριστικά κατά την αποχώρησή του από το Λιμενικό Ταμείο, ο τότε Διευθυντής και ιδιοκτήτης της εφημερίδας Αργοναυπλίας Τάκης Κοΐνης, έγραψε στις 15-2-1985 τα εξής:

«Η εφημερίς μας θεωρεί υποχρέωσή της να σημειώσει, ότι στον ενάμιση αιώνα του ελεύθερου βίου του Ναυπλίου, μόνο σ' αυτή τη θητεία του κ. Μανουσάκη έγιναν έργα κοσμογονικά που διπλασίασαν τον ζωτικό χώρο και άνοιξαν ευρεία προοπτική για το μέλλον. . .»

Κοινοφελές έργο

Ο ιστορικός Κ.Μπίρης αναφέρεται συχνά, στο βιβλίο του "Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠ" μέχρι το 1920, στην εσωτερική ανάγκη των καθηγητών του Πολυτεχνείου για υπέρβαση αφενός, των βιοτικών και μορφωτικών εμποδίων και αφετέρου, για ώθηση των φοιτητών σε πρωτοποριακές τάσεις εξέλιξης. Φαίνεται ότι ο απόφοιτος Δημήτριος Μανουσάκης, εκτός από τις τεχνικές γνώσεις απορρόφησε και τις ηθικές αξίες που πλανιόνταν στον πολυτεχνειακό χώρο της εποχής.

Στον κοινωνικό και φιλανθρωπικό τομέα, εμφανίσθηκε κατ'επανάληψη με σημαντικές δωρεές προς διάφορους κοινωνικούς φορείς.

Δώρισε το δωρόφο πατρικό του σπίτι στην κοινότητα Ασίνης, όπου στεγάζονται σήμερα τα γραφεία της κοινότη-

τας και η κοινοτική βιβλιοθήκη.

Μαζί με τη σύζυγό του, ανέλαβαν την κατασκευή του πρώτου Βρεφονηπιακού Σταθμού 64 βρεφών και νηπίων στο Ναύπλιο, το οποίο μετά το πέρας των εργασιών, δώρισε στο δημόσιο.

Ακόμη, ανέλαβε το 1996 την κατασκευή του Α' Κρατικού Παιδικού Σταθμού Ναυπλίου, επί της οδού Ασκληπιού, δυναμικότητας 85 παιδιών, από 3 έως 6 ετών, το οποίο επίσης δώρισε στο κράτος.

Για το συνολικό έργο του και την προσφορά του στο δημόσιο τομέα, ο κ. Μανουσάκης τιμήθηκε από τον Προεδρευτικό Σύλλογο Ναυπλίου ως ενεργέτης της πόλης του Ναυπλίου και του απενεμήθη τιμητικό δίπλωμα και μετάλλιο.

Το Πολυτεχνείο σήμερα

...Το 1927 στο Ε.Μ.Π. υπήρχε σεβασμός στους καθηγητές μας και ειδικά στη Σχολή μας άμεση καθημερινή επαφή των φοιτητών με τους καθηγητές. Αργότερα, βλέποντας και το Πολυτεχνείο, μέσα από τη φοίτηση του γιού μου Γεώργιου Μανουσάκη, Πολιτικού Μηχανικού ΕΜΠ 1973, διαπίστωσα ότι πολλά είχαν αλλάξει. Η αγάπη που είχαμε εμείς οι παλαιότεροι για το Ίδρυμα, μας έδινε δύναμη. Πιστεύαμε στις γνώσεις και τις αξίες που μας έδινε και προχωρούσαμε. Όταν κήκε το Πολυτεχνείο, θυμάμαι ήταν τραυματική είδηση, όχι μόνο για μένα, φαντάζομαι, αλλά για όλους εμάς που περάσαμε μέσα από αυτό το

χώρο, όταν ακόμα φάνταζε σαν κάτι το εντελώς ξεχωριστό. Γιατί το Πολυτεχνείο ξεχώριζε από την επιβλητική του αρχιτεκτονική υπόσταση, από την εκπαιδευτική του προσφορά, την επαγγελματική κατάρτιση και την προσφορά άμεσης εργασιακής αποκατάστασης των αποφοίτων του.

Συνιστώ στους φοιτητές του ΕΜΠ, να σέβονται και να πιστεύουν σε αυτό το ίδρυμα, γιατί το Πολυτεχνείο μπορεί ακόμη να δημιουργεί σωστούς μηχανικούς, ώστε όλοι να βοηθήσουμε στην ανάπτυξη της χώρας, από την οποία εξαρτάται η οικονομική της ευρωστία, για το καλό των νέων και των επόμενων γενεών"...

Από τα εγκαίνια
της κοινοτικής βιβλιοθήκης
Αοίνης Δωδεά
πατρικής οικίας
Δημητρίου Μανουσάκη